

Sygn. akt III U 93/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Lucyna Oleszek

Protokolant sekretarz sądowy Agnieszka Radochońska

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2015 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy M. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o emeryturę

na skutek odwołania M. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 11 grudnia 2014 r. **nr** (...)

I. **zmienia** zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy M. R. prawo do emerytury w ustawowej wysokości, począwszy od dnia 15 grudnia 2014 r.,

II. **stwierdza**, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do powyższego świadczenia.

Sygn. akt III U 93/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 27 lutego 2015 r.

Decyzją z dnia 11 grudnia 2014 r., zn. (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy M. R. prawa do emerytury.

Jako podstawę prawną organ rentowy wskazał rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz ustawę z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.).

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawca do dnia 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił wymaganego 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wnioskodawca M. R. w dniu 8 stycznia 2015 r. złożył odwołanie od tej decyzji, domagając się jej zmiany.

Na uzasadnienie podał, że decyzja jest dla niego krzywdząca i niezgodna ze stanem faktycznym. Na potwierdzenie charakteru wykonywanej pracy na stanowisku kierowcy ciągnika - traktorzysty powołał się na zeznania świadków oraz zachowaną dokumentację osobową, wnosząc o uwzględnienie okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie z przyczyn, które stanowiły o wydaniu zaskarżonej decyzji.

Ponownie stwierdzono, że wnioskodawca nie spełnia warunków do nabycia emerytury określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 27 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz w zw. z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Podniesiono, że spośród ustawowych warunków wnioskodawca wykazał 25-letni staż ubezpieczeniowy i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Natomiast na dzień złożenia wniosku emerytalnego nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Spornego okresu zatrudnienia nie potwierdził świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Wskazano, że charakter takiego zatrudnienia może potwierdzić jedynie zakład pracy, ewentualnie jego następcą, na podstawie posiadanej dokumentacji i w ściśle określonej formie, zgodnie z § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia. Wnioskodawca nie przedstawił świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, a z zachowanych dokumentów nie wynika aby praca na stanowiskach traktorzysty-dozorcy należała do prac wykonywanych w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy w Przemysłu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca M. R. urodzony (...) wystąpił z wnioskiem

o emeryturę w dniu 18 listopada 2014 r., oświadczając, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Na potwierdzenie okresów ubezpieczenia oraz charakteru zatrudnienia przedłożył ogólne świadectwa pracy, m. in. świadectwo z dnia 31 maja 1996 r. wystawione przez (...)

w Likwidacji w B. na potwierdzenie, iż był zatrudniony w tym zakładzie pracy od dnia 10 sierpnia 1979 r. do 31 maja 1996 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku traktorzysty i dozorcy.

Zaskarżoną decyzją z dnia 11 grudnia 2014 r. ZUS O/R. odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury wskazując, że do dnia 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił on wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy. Do pracy w szczególnych warunkach nie uwzględniono mu zatrudnienie w (...)

w Likwidacji w B. w łącznym wymiarze 16 lat, 7 miesięcy i 6 dni.

W ocenie organu rentowego wnioskodawca nie wykazał czy praca na stanowisku traktorzysty była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, zwłaszcza że

w dokumentacji osobowej odnotowano, że był on zatrudniony też jako dozorca- portier.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- wniosek o emeryturę z dnia 18.11.2014r.,
- świadectwo pracy z dnia 31.05.1996 r.
- decyzja odmowna ZUS/O R. z dnia 11.12.2014 r.

Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawca M. R. pracę zawodową rozpoczął na stanowisku betoniarza w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w R.. Pracował tam od 6 lipca 1972 r. do 18 lutego 1975 r. W czasie tego zatrudnienia został powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej, którą odbył w okresie od 18 lutego 1975 r. do 15 grudnia 1976 r. Następnie w latach od 3 lutego 1977 r. do 9 sierpnia 1979 r. wnioskodawca był zatrudniony jako kierowca ciągnikowy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w K..

Natomiast od 10 sierpnia 1979 r. do 31 maja 1996 r. pracował w (...) i Zbytu Przedsiębiorstwa (...) w B. jako traktorzysta. Został przyjęty do pracy na stanowisko kierowcy ciągnikowego i obowiązki te wykonywał do ustania zatrudnienia, z tym że w ostatnich 2-3 miesiącach pracy w związku z likwidacją przedsiębiorstwa równocześnie wykonywał obowiązki dozorca. Na stanowisku dozorca został też zatrudniony przez likwidatora przedsiębiorstwa na okres od 1 do 30 czerwca 1996 r.

Wnioskodawca jako traktorzysta cały czas pracował w grupie wyładunkowo-rozładunkowej, obejmującej 5-6 robotników przeładunkowych, kierowcę ciągnika lub samochodu ciężarowego oraz dźwigowego i wagowego. Grupa ta pracowała zwykle przy rozładunku wagonów – platform lub węglarek oraz rozładunku lub załadunku materiałów budowlanych na terenie Bazy. Przedmiotem rozładunku zwykle były stalowe druty, kątowniki, kształtowniki, rury oraz blacha stalowa. Z wagonów kolejowych przeładowywano te towary na ciągnik lub samochody ciężarowe. Wnioskodawca przez cały okres pracy jeździł wyłącznie ciągnikiem marki U. (C 340 i C 902) z przyczepą, przewoził przede wszystkim tzw. „dłużycę” o ciężarze od 4,5 do 10 ton. Towar przewożony był z rampy w B. lub N. na teren Bazy w B.. W czasie, kiedy nie było rozładunku wagonów, wnioskodawca pracował na terenie Bazy oraz rozwożąc elementy stalowe do okolicznych (...)ów, PGR-ów i Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych. Powierzano mu też pracę kierowcy na terenie punktu sprzedaży w R..

Wnioskodawca podejmując zatrudnienie w (...) w B. na stanowisku kierowcy ciągnika posiadał już prawo jazdy i w takim charakterze wcześniej już pracował. Razem z nim, jako robotnicy przeładunkowi, pracowali świadkowie Z. W. (1) i J. R. (1). Ten ostatni pracował też jako magazynier. Wszyscy pracowali, co do zasady na jednej zmianie, codziennie od godziny 7 do godziny 15. Faktycznie w zależności od rodzaju i przedmiotu transportu godziny pracy przekraczały 8 godzin, praca świadczona była też w dni wolne od pracy, niedziele i święta - w ramach dyżurów. Ze swojej pracy traktorzyści byli rozliczani na podstawie tzw. karty pracy, wystawianej przez kierownika transportu.

Równocześnie Sąd ustalił, że na terenie Bazy w B. pracowało około 20 osób: robotnicy przeładunkowi, kierowcy, dźwigowy, mechanik, magazynier i pracownicy administracji oraz 3 dozorców. Ci ostatni pracowali w systemie zmianowym 12/24 godziny. Wszyscy pracownicy podpisywali listę obecności, która codziennie była wystawiana na korytarzu w biurze Bazy, pensję zaś odbierali około 5-go każdego miesiąca.

W okresie likwidacji przedsiębiorstwa stopniowo zwalniano pracowników, w ostatnim okresie 2-3 miesięcy zatrudnienia (marzec- maj 1996 r.) powierzono wnioskodawcy obowiązki dozorca, które wykonywał w systemie zmianowym. Wcześniej pracował wyłącznie jako kierowca w Wydziale (...), choć w zachowanych kartach wynagrodzeń już od 1991 r. odnotowano, iż pracował on jako dozorca w Wydziale Administracyjnym.

Sąd ustalił także, iż zachowały się akta osobowe wnioskodawcy z okresu jego pracy w (...) w B., w tym angaże i umowy o pracę oraz karty wynagrodzenia za okres od 1979 do 1996 r., przy czym w zachowanych angażach brak informacji o powierzeniu wnioskodawcy obowiązków dozorca oraz o okresie wykonywania takiej pracy.

Ponadto Sąd ustalił, że w czasie zatrudnienia wnioskodawca korzystał z urlopu bezpłatnego w okresie od 1 stycznia do 28 lutego 1992 r.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- umowa o pracę z dnia 10.08.1979 r.,

2. Akta osobowe wnioskodawcy:

- kwestionariusz osobowy,

- angaże z dnia 1.09.1986 r. i 9.08.1991 r.,

- podanie o urlop bezpłatny z dnia 16.11.1991 r.

3. zeznania świadków:

- Z. W. (e-protokół z dnia 27.02.2015 r. – 18 min.),

- J. R. (e-protokół z dnia 27.02.2015 r. – 27 min.).

4. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 27.02.2015 r. – 41 min.).

Dokonując tych ustaleń Sąd oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach organu rentowego oraz uwzględnił dokumentację archiwalną z akt osobowych wnioskodawcy z okresu jego zatrudnienia w latach 1979-1996. W zachowanych aktach osobowych znajdują się dokumenty potwierdzające podjęcie zatrudnienia oraz rodzaj zajmowanego stanowiska i sposób wynagradzania. Dokumenty wskazują, że wnioskodawca pracował przede wszystkim jako kierowca ciągnika.

Za pełni wiarygodne Sąd uznał zeznania świadków pracujących razem z wnioskodawcą: Z. W. (1) i J. R. (1). Świadkowie ci dokładnie opisali strukturę zatrudnienia w (...) w B.. Wskazali, jakie prace wykonywał wnioskodawca, jak wyglądała organizacja pracy. Sąd podzielił także zeznania wnioskodawcy, który dodatkowo podał jakie prace wykonywał przez sporny okres zatrudnienia.

Zebrana obecnie dokumentacja wraz zeznaniami świadków i wnioskodawcy potwierdza okres i faktyczny charakter wykonywanej przez niego pracy na stanowisku kierowcy ciągnika (rolniczego). W rezultacie Sąd uznał, że choć wnioskodawca nie posiada świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, to w związku z zeznaniami świadków i jego własnymi, możliwe było poczynienie uzupełniających ustaleń, że w okresie od 10 sierpnia 1979 r. do 31 grudnia 1991 r. oraz od 1 marca 1992 r. do 28 lutego 1996 r. co pracował on w warunkach szczególnych wyłącznie jako kierowca ciągnika - traktorzysta. Natomiast jako dozorca mógł być zatrudniony dopiero od około marca 1996 r., w ostatnim okresie funkcjonowania Bazy. Zgromadzone dowody wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, wobec czego są wiarygodnym źródłem ustaleń faktycznych. Wynika z nich, jaką pracę i w jakich warunkach wykonywał wnioskodawca.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy M. R. jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Ponadto emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Równocześnie zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43) - ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami zatrudnionymi w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3 tj. jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- osiągnęli wiek emerytalny wynoszący dla mężczyzny 60 lat oraz,
- posiadają wymagany okres składkowy i nieskładkowy tj. 25 lat dla mężczyzny, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Dla ustalenia tych uprawnień - za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 cyt. ustawy). Zgodnie z § 2 ust. 1 cyt. Rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach w nim określonych są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji - w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zaświadczenie zakładu pracy powinno potwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których uzależnione jest przyznanie emerytury.

Bezsporne jest, że wnioskodawca ukończył 60 lat oraz nie jest członkiem OFE.

W toku rozpoznawania sprawy przed organem rentowym, z uwagi na brak świadectwa pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, sporny okazał się charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w okresie:

- od 10 sierpnia 1979 r. do 31 maja 1996 r. w (...) w B. na stanowisku kierowcy ciągnika (16 lat, 7 miesięcy i 6 dni, po odliczeniu urlopu bezpłatnego).

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach we wskazanym przedsiębiorstwie znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym – dokumentacji osobowej oraz w zeznaniach świadków i jego własnych. Podnieść należy, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodnione wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego i nie są potrzebne jakieś szczególne dowody np. z dokumentów - wystarczą dowody np. z zeznań świadków i stron. Na tej podstawie Sąd przyjął, że odwołanie wnioskodawcy jest zasadne, a jego żądanie co do zmiany zaskarżonej decyzji w zakresie dotyczącym tak stażu pracy, jak i charakteru zatrudnienia zasługuje co do zasady na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu Okręgowego istotny w sprawie okazał się rodzaj pracy faktycznie wykonywanej przez wnioskodawcę, a nie brak stosownego świadectwa pracy czy nazwa stanowisk, które wymieniono w świadectwie pracy. Informacja zawarta w tym dokumencie

i stwierdzająca, że ostatnim stanowiskiem pracy wnioskodawcy było pełnienie obowiązków dozorca odpowiada prawdzie. Niemniej zapis zawarty w świadectwie pracy oraz zachowane kartoteki wynagrodzeń dotyczące powierzenia

wnioskodawcy obowiązków dozorca, bez czasowego ich określenia, nie może przesądzać o charakterze pracy wnioskodawcy. W toku postępowania, na podstawie zeznań świadków oraz wnioskodawcy Sąd ustalił, że obowiązki dozorca wykonywał on jedynie w ostatnich miesiącach zatrudnienia. Był jednym z nielicznych pracowników, z którymi zawarto nową umowę o pracę w okresie likwidacji przedsiębiorstwa. W rozpoznawanej sprawie istotne okazały się zarówno dokumenty zawarte w aktach osobowych wnioskodawcy, jak i zeznania świadków, którzy z nim współpracowali. Charakter przedsiębiorstwa, w którym pracował wnioskodawca, ogólne świadectwo pracy wystawione bezpośrednio po ustaniu zatrudnienia oraz jednoznaczne i spójne zeznania świadków wskazują, że w spornym okresie pracował on wyłącznie jako kierowca.

W rezultacie Sąd uznał, że wnioskodawca w spornym okresie, po odliczeniu urlopu bezpłatnego (1 stycznia - 28 lutego 1992 r.), wykonywał faktycznie pracę kierowcy ciągnika – traktorzysty. Prace na stanowisku kierowcy ciągników, wymienione są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 Nr 8, poz. 43 ze zm.) w wykazie A, w dziale VIII – „W transporcie i łączności” - Transport, poz. 2. Ponadto stanowisko pracy zajmowane przez wnioskodawcę jest także wymienione w przepisach resortowych, zawartych w wykazie B dział VIII, poz. 3 pkt 3 załącznika do zarządzenia Nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze. Wymieniono tam prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych.

Po odliczeniu urlopu bezpłatnego oraz przyjęciu, że jako traktorzysta wnioskodawca pracował co najmniej do 28 lutego 1996 r. wykazał on łącznie 16 lat, 7 miesięcy i 6 dni pracy w warunkach szczególnych. W rezultacie spełnione zostały wszystkie przesłanki do otrzymania emerytury przewidziane w art. 32 powołanej na wstępie ustawy o emeryturach i rentach z FUS i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie i na mocy powołanych przepisów w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając mu prawo do emerytury od daty osiągnięcia wieku emerytalnego, o czym orzeczono w pkt I-szym wyroku.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Kierując się tym przepisem oraz uwzględniając wcześniejsze rozważania Sąd uznał, że ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (przeprowadzenie dowodu z dokumentacji osobowej oraz zeznań świadków i ich ocena) zwalniają organ rentowy z odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia emerytalnego wnioskodawcy. Orzeczenie w tym zakresie zawarto w pkt II-im wyroku.